ELIMU YA UWEZO

GREDI YA 6 – 2026

TATHMINI SHULE

Jina: _____

Nambari ya Tathmini: _____

Shule: _____ **Tarehe:** _____

SHUGHULI ZA KISWAHILI (KUANDIKA: INSHA)

Muda: Dakika 40

Jumla ya Alama: 20

INSHA (20 marks)

Maelekezo:

- Andika insha yenye maneno **takriban 150–200**.
- Tumia **sentensi nyingi za moja kwa moja na isiyo ya moja kwa moja**, muundo mzuri wa aya, na msamiati sahihi.

"BAADA YA DHIKI FARAJA"

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Mwongozo wa kusahisha

TATHMINI YA INSHA – “BAADA YA DHIKI FARAJA”

Jumla ya alama: 20
Muda: Dakika 40

BAADA YA DHIKI, FARAJA

Siku moja nilipokuwa nikitembea nyumbani kutoka shuleni, nilipata dhiki kubwa sana. Mvua ilikuwa ikinyesha kwa nguvu na barabara zilikuwa zimejaa matope. Nilipoteza mkoba wangu uliokuwa na vitabu vyangu muhimu. Nilijaribu kutafuta mkoba wangu kwa hofu, lakini sikuliweza kuupata. Nilihisi huzuni na wasiwasi mkubwa kwani nilijua nitashitakiwa na walimu wangu nyumbani. Nilijaribu kujaribu kupumua kwa utulivu lakini moyo wangu ulikuwa unakimbia kwa wingi.

Basi, nilikumbuka mashauri ya mama yangu kwamba katika dhiki, mtu anatakiwa kuomba msaada kwa subira na imani. Nilisimama kando ya mtaa nikapiga simu kwa mama yangu. Alikuja mara moja na alinitulia. Alinipatia maneno ya faraja na kunifundisha jinsi ya kuangalia vitabu vyangu kwa utaratibu. Nilihisi faraja kubwa kuona kwamba hali yangu ilikuwa inaweza kubadilika kwa msaada wa familia.

Baada ya tukio hilo, nilijifunza kwamba dhiki ni sehemu ya maisha lakini kwa subira, saburi na msaada wa wengine, kila hali mbaya inaweza kuisha. Nilihisi furaha na shukrani kwa kuwa nilijua kwamba siwezi kushughulika na kila tatizo peke yangu. Nilijifunza pia umuhimu wa kupanga mali zangu vizuri na kuzingatia maadili ya heshima, subira, na msaada wa wenzangu. Sasa, kila nilipopata changamoto, nakumbuka dhiki yangu ile na jinsi faraja ilivyokuja mara moja baada ya msaada wa familia. Nilijua maisha yanahitaji subira, imani na upendo wa karibu.

Kipengele cha Kila Shughuli	**Kuzidisha (4)**	**Kufikisha Matarajio (3)**	**Kukaribia Matarajio (2)**	**Chini ya Matarajio (1)**
Muundo wa insha	Insha ina utangulizi, mstari wa katikati wenye maelezo ya kina, na hitimisho lenye nguvu. Aya zote zimepangwa vizuri na zinaendana.	Insha ina utangulizi, katikati, na hitimisho. Aya zimepangwa vizuri na zinaendana.	Insha ina sehemu za utangulizi na hitimisho, lakini katikati haijajumuisha maelezo yote muhimu.	Muundo wa insha hauonekani. Utangulizi, katikati au hitimisho vimebaki vipengele vitupu au visivyo na mpangilio.
Maudhui / Ufasaha wa mawazo	Mawazo ni wazi, ya kina, yenye ubunifu na yanayohusiana moja kwa moja na mada.	Mawazo yanaeleweka vizuri na yanahusiana na mada.	Mawazo yanaeleweka kwa kiasi fulani lakini hayajazi vizuri au hayahusiani na mada kwa sehemu.	Mawazo hayana muundo au hayahusiani na mada.
Msamiati na sarufi	Maneno yamechaguliwa kwa ufasaha, sarufi ni sahihi, sentensi ni changamano lakini zenye mantiki.	Maneno ni sahihi na sentensi ziko kwa mpangilio sahihi.	Maneno na sarufi vina makosa madogo, sentensi zipo na baadhi ya kasoro.	Msamiati na sarufi vina makosa makubwa, sentensi hazina mpangilio au hazieleweki.
Uelewa na uthabiti	Mwanafunzi anaonyesha uelewa mkubwa wa mada, anatoa mifano na maelezo ya kina, na insha ina uthabiti mzuri.	Mwanafunzi anaelewa mada na kutoa maelezo ya kutosha.	Mwanafunzi anaelewa baadhi ya mada lakini maelezo ni machache au hafai kikamilifu.	Mwanafunzi haelewi mada, maelezo ni machache au hayafai.
Idadi ya maneno / urefu	Insha ina maneno 150–200 au zaidi.	Insha ina maneno 130–149.	Insha ina maneno 100–129.	Insha chini ya maneno 100 au haijafika kiwango cha chini cha insha.

Maelekezo:

- Andika insha yenye maneno takriban 150–200.
- Tumia sentensi nyingi za moja kwa moja na zisizo za moja kwa moja, muundo mzuri wa aya, na msamiati sahihi.

MPANGILIO WA ALAMA

1. Uelewa wa mada (Maudhui) – 6 alama

- **6 alama:** Insha inaelezea kikamilifu dhiki iliyotokea na namna faraja ilivyopatikana. Msingi wa hadithi umeeleweka vizuri.
- **4–5 alama:** Insha inaelezea dhiki na faraja kwa kiasi, lakini kuna sehemu chache zisizoeleweka au zisizoelezea vizuri.
- **2–3 alama:** Uelewa wa mada ni mdogo. Dhiki au faraja hazielezwi vizuri, hadithi ina mapengo makubwa.
- **0–1 alama:** Insha haina uelewa wa mada. Hakuna mwongozo wa dhiki au faraja.

2. Mpangilio wa aya / muundo– 5 alama

- **5 alama:** Aya zimepangwa vizuri; kuna utangulizi, mwili wa insha na hitimisho. Kila wazo limeunganishwa kwa ufasaha.
- **3–4 alama:** Mpangilio ni mzuri kwa sehemu kubwa, lakini baadhi ya aya hazina muunganiko mzuri.
- **2 alama:** Muundo wa aya ni duni; baadhi ya wazo limechanganywa au kuacha mpangilio.
- **0–1 alama:** Hakuna mpangilio wa aya; insha inaonekana bila mpangilio wowote.

3. Msamiati na lugha– 5 alama

- **5 alama:** Matumizi ya msamiati ni sahihi, maneno yanayofaa na lugha ni eleweka vizuri.
- **3–4 alama:** Matumizi ya maneno ni ya kawaida; kuna baadhi ya maneno yasiyo sahihi au sentensi zisizo kamili.
- **2 alama:** Msamiati ni mdogo, sentensi nyingi ni rahisi au si sahihi.
- **0–1 alama:** Msamiati mbaya sana, lugha sieleweka; sentensi hazina muundo wowote.

4. Sarufi– 2 alama

- **2 alama:** Sarufi ni sahihi kwa asilimia kubwa, hakuna au makosa machache yasiyoathiri uelewa.
- **1 alama:** Makosa ya sarufi ni mengi kiasi, lakini bado insha inafahamika.
- **0 alama:** Makosa ya sarufi ni makubwa sana na insha haiwezi kueleweka.

5. Urefu wa insha / maneno – 2 alama

- **2 alama:** Insha ina maneno 150–200 kama ilivyohitajika.
- **1 alama:** Insha ina maneno 120–149 au 201–220.
- **0 alama:** Insha ni chini ya maneno 120 au zaidi ya maneno 220.

6. Ubunifu / Hisia– 2 alama

- **2 alama:** Insha inaonyesha ubunifu na hisia; dhiki na faraja zimeelezewa kwa njia ya kuvutia.
- **1 alama:** Insha ina baadhi ya hisia au ubunifu, lakini sio kwa kiwango kizuri.
- **0 alama:** Hakuna ubunifu au hisia zilizojumuishwa; insha ni kavu au haina mvuto.

Jumla ya Alama: 6 + 5 + 5 + 2 + 2 + 2 = 20